

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

Osztályfőnöki óra.

Írta: vitéz Bessenyei Lajos dr.

Így tanév elején a tanítással foglalkozó emberek és az iskolához valami érdekszálon összefűzött egyének önkéntelenül is felvetik a kérdést: vajjon tavalyhoz képest történt-e valami, az illetékes tényezők csináltak-e olyat, ami haladásnak tekinthető és fejlődést jelent? Nem azért, mintha a közoktatás mezején szükséges és célszerű lenne a szakadatlan újítás, hiszen ellenkezőleg ezen a területen nagyon óvatosan és meggondoltan lehet és szabad csak változtatásokat eszközölni, hanem azért, mert egyrészt a helyes tájékozódás mellőzhetetlen, másrészt mivel néhány baj és fogyatkozás tekintetében csakugyan nehezen várjuk a javulást és javítást. Most az idén örömmel mondhatjuk el, hogy ilyen üdvös újításnak ígérkezik az úgynevezett osztályfőnöki óra. A közoktatásügyi miniszter ugyanis már júniusban elrendelte, hogy a f. tanévben a gimnáziumok I. o.-ban a 6. latin óra, a reál-gimnáziumok és reáliskolák I. o.-ban pedig a 6. magyar óra helyett hetenként egy osztályfőnöki óra tartandó (Hiv. Közl. 1934 június 15. — 32,000—1934. V. a. — 1. sz. r.) Majd kiadta most szept. 1-én ez osztályfőnöki órára vonatkozólag az általános, néhány nappal később a részletes utasításokat (Hiv. Közl. 1934 szept. 1. — 34,000—1934. V. a. — 1. és 34,001—1934. V. a. — 1. sz. r.). Ezek tehát bevégzett rendelkezések, amelyek alapján megkezdődnek e tanévben rendszeresen az osztályfőnöki órák és mi érdeklődve kérdezzük: mit remélhetünk ezektől?

Egészen kétségtelen, hogy a közoktatás általábanveve, de különösen annak középiskolai része az elmúlt félszázad alatt erősen egyoldaltú lett, mert csak az értelem kiképzésére gondolt, erre fektetett súlyt, szinte kizárólagos cellá avatta. Ellenben elhanyagolta a testi és erkölcsi nevelést.

Igaz, hogy a testi nevelés e mellőztetésből meglehetősen kiküzdötte magát s amerikai és angol hatásra különösen a sport erősen előretört, majdnem azt mondhatjuk, hogy fokozatosan virágzásnak indult. De még itt is az iskolai testnevelés hátramaradt, mert heti 2—3 órával kell megelégedni, 25—30 szemle órával szemben. Legmóshábbelbánásban részesült azonban az erkölcsi nevelés, mely királynői szerep helyett Hamupipóke sorsára alacsonyodott le és onnan, a homályos zugból lesi már régóta a tisztesebb helyzetbe emelkedést. Ez így van többé-kevésbé mindenütt, s így nálunk is. Az erkölcsi nevelés elhanyagolásának meg is vannak a súlyos következményei; nemcsak a köz-erkölcsiség általános süllyedése, ami miatt a bűnözés krónikája elszomorítóan tele van és napról-napra újabb rémségeket szül, hanem mai világpolitikai helyzetünk, a trianoni végzetes csapás is végső elemzésben innen ered. Hszen mikor a döntés pillanata a harctereken szemmel láthatólag közeledett és a türelmes kitartástól függött jóformán minden, akkor az itthoni front gyenge és silány erkölcsisége csödot mondott és mi elvesztettünk sok mindent, majdnem mindent. E szemszögből nézve középiskolai oktatásunkat, minden olyan törekvést nagy örömmel kell látnunk, ami az erkölcsi nevelést van hivatva előmozdítani.

Az osztályfőnöki óránál pedig a hangsúly a nevelésen van. Helyesen mondja a miniszteri rendelkezés: „A középiskolai törvény a középiskola feladatának középpontjába a vallá-erkölcsi és a nemzeti művelődés szellemének megfelelő nevelést állítja és általában fokozottabban hangsúlyozza a középiskola nevelő feladatát. E cél elérésének egyik legalkalmasabb eszköze az osztályfőnöki óra...” Tehát ezeken az osztályfőnöki órákon nevelni kell a tanároknak. A részletes utasítás tekintetben „mintát” ad: vagyis a kezdő tanár is biztos útmutatást kapott, ellenben a tapasztalt,

önállóan is gondolkodni tudó pedagógus beleviheti ez órák anyagába a maga egyéni elgondolásait, terveit. Azonban itt nagyon ki kell emelni valamit. A kálvinista iskolában a kálvinista világnézetnek kell érvényesülnie ezeken az osztályfőnöki órákon. Természetesen a más vallásfelekezetek meggyőződését, bibliai feldolgozását tiszteletben kell tartani, de a református kollégiumok ősi hagyománya szerint azok az értelmi és érzelmi lelki folyamatok érvényesüljenek, amelyek százados főiskoláink szellemének mindenkor dicsekvései és erősségei voltak. Az ilyen osztályfőnöki órák nemzetünknek és anyaszentegyházunknak egyformán javára és üdvére fognak szolgálni.

A román kultúra és a protestantizmus.

Harold Lamb: „*Dzsingiz khán, a világ császára*” című történelmi munkája fekszik előttem, mely a mongolság történetét, eredetét, kultúráját s kihatását tárgyalja páratlan szakszerűséggel és érdekességgel. A mű új meglátásokat nyit e nép történelmi múltját illetőleg a tudományos megállapítások százszerű szövevényében, szerte oszlatja a Trajánutódság meseködjét is s szinte 100 százalékosan rávezeti a kutatót a román nyelv és kultúra ősi, igazi zsilipjeire. Ami *Baján* a szlávok életében, az volt *Dzsingiz khán* mongolsága a románokéban (helyesen: ruménekében)!... A szétzört s minden magasabb összefoglaló keret nélkül élő szlávok, illetőleg románság (rumének) bizonyos államiságba való tömörülésének első lökő-ereje.

A román (rumén) nyelv sajátosságai elvitázzhatatlanná teszik azt, hogy az Macedónia és Albánia északi részeiben keletkezett. Megoldott kérdés az is, hogy a románság történelmében mily szerepet játszott a mongol, kún, török, kipcsak, besenyő népkonglomerátum, melynek nyoma máig is fennmaradt. Románia nem *Dáciának* folytatása. Több neves kutató világosan kimutatta a dáciái kontinuitásnak lehetetlenségét, s különösen annak abszurditását, hogy a romanizmus *Erdélyben* fennmaradhatott volna. (Alföldi András.)

Trem *Lajos Barbulescucal* és *Philippidével* együtt nyíltan hangoztatja: „A román nyelv aránylag csekély kiterjedésű területen keletkezett egy korántsem nagyszámú őslakosság ajkán”. (Szófia, Nis, Üszküb közötti területen.) „A nyelvtudomány pozitív érvekkel tudja bizonyítani, hogy az aránylag kis kiterjedésű román őshaza, melyben a jelenleg négy főágra oszló románság együtt lakott, csak a *Dunától délre* lehetett, az albán nyelv szomszédságában.”

Noe Jonescu, a kitűnő román publicista egy 1930 márciusában a *Cuvântul*-ban megjelent cikkében így ír: „A mi román kultúránk és civilizációnk nem nyugati... ne tévesszen meg minket a mi latinságunkról szóló előítélet... ne beszéljünk történelmi múltunknak a nyugathoz való kapcsolatairól sem... végre eszméljünk rá, hogy Románia keleti ország.”

A délről felszívargó romanizált albán-szláv (bal-

káni) népkeveréket a kúnok, majd a mongolok csak a XIII—XIV. században szervezték; ...,akkor, mikor Magyarország már fényes múltú, nagy missziójú régóta nyugati kultúrájú ország volt.”

A magyar nemzet tehát hazájába való beköltözésekor nem találta ott a románokat. Ezek később szivárogtak be délről, különösen telepítések, kenézések útján. Ilyen kenézéseket találunk a XIII—XVI századokban a Szörénységben, Hunyadban, Aradban, Alsó-Fejériben, Biharban, Máramarosban. 1231 körül Nagybánán és vidékén nincs még román. „Az orosz évkönyvek bizonyítják, hogy IV. László a Balkán tartományokból segítségül hívott ruméneket a hódító csata után (1280), Máramarosban és a Fejérikörös mentén telepítette le.” *Bogdánt*, a moldvai rumén fejedelemség megalapítóját *I. Károly* király 1334—35-ben telepítette át Magyarországra. Egy Anjoukori oklevél világosan beszél „de transitu et translatione Bogdan woyvode de terra sua in Hungariam”. Bogdán Galambóc tákékaról szakadt át a magyar földre. Fogaras vidékét nagyobb mértékben Nagy Lajos alatt szállották meg a románok. „Egy 1495-i országos törvénycikkely, mint általában ismert dolgot említi, hogy a rácok, az oroszok és a románok (oláhok) a magyar királyok és bánok hívására és biztosítására telepedtek meg” Magyarországra keleti részein. A biharmegyei *Lok* faluba a *Telegdyek*; *Küküllőbe* a *Czibakok* hozták be a románokat. Az ungi *Koromlyába* (Koromlak) a XIV. század első felében (1337) Gud ungi alispán telepíti be a románokat. Egy pár letelepített román jobbágy nevét hozza is a CXCVIII. oklevél (1365 dec. 13. Sztáray-kódex): *Stroya János*, *Román Dragomér*, *Kalyman*, *Buna*... E román telepítés ellen Nagymihályi Lőrinc fia és Lesztéméry Albert és Domokos fiai erősen tiltakoznak 1358-ban. E letelepültek gör. keletiek voltak, később gör. katolikusokká lettek.

A románok a magyar nemzetet ért két roppant csapás révén jöttek be és terjedtek el az országban s részesültek kultúrájában. *Trem* „*Die ungarischen Lehnwörter im Rumänischen*” című tanulmányában fényesen kimutatta, hogy milyen rendkívül mély hatást gyakorolt a magyar műveltség a románság civilizálódására. Ugyanez író kimutatta azt is, hogy a román nyelv szókészletének latin eredetű részét nem kapta teljes egészében közvetlenül a latinból. A latin szavak tekintélyes töredékét a magyarból vette át! „A románság szélesebb rétegei először *Erdélyben* részesültek népoktatásban s a regatbéli első románnyelvű iskolák latin tanárai között is sok magyarországi névvel találkozunk.”

A *Hóman—Szekfü*-féle Magyar Történet fontos adatokat szolgáltat a román irodalom kezdeteire vonatkozólag... „A román nemzeti irodalom a magyar és szász református és luteránus térítő törekvéseknek köszönheti megszületését.” *János Zsigmond* 1567-ben zsinattal határozta el, hogy a román istentisztelet nyelve a bolgár-szláv helyett a román legyen. Főként az előkelőbbek közt sokan „*tulajdon nyelveken hallgatták az Isten Igéjét*” s liturgiájukba beleillesztették a saját nyelvükön szóló református zsoltár és himnusz-éneklet. 1581-ben *Tordai Mihály* református püspök Szászvárosban kiadja az egyedülálló nagy román *bibliafordítást*, a „*Palia*”-t, mely korszakot alkot a román művelődés történetében, mert megnyitja az irodalmi nyelv emlékeinek sorát

s ennél a döntő lépésnél az elmaradottabb román nemzetnek az erdélyi magyarok nyújtanak segédkezet s ők vezetik be az európai népek akkor már századok óta általános kultúrfokára, a Szentírásnak anyanyelven való olvasására. Mihamar románnyelvű és protestáns szellemű vallásos irodalom keletkezik, amelynek született román művelői is akadtak; így *Coresi*, *Tirgovistei* diakónus. El-elmarad a cyrillbetűs írás is s tért hódít a latin abécé. Megjelenik román nyelven a heidelbergi Káté is. *Rákóczi* György román könyvnyomdát alapít Gyulafehérvárott, — *Lorántffy Zsuzsánna* meg Fogarason református-román iskolát létesít, mások meg máshelyen ugyanezt teszik. A nép szelvében használja *Szegedi Gerely* énekeskönyvét román fordításban. A magyar protestantizmus felsőbb szellemiségének a román művelődésre való ráhatása nyilvánvaló. Hogy a ráhatás mennyire régi és mély, elég átlapozni *Melichnek* sok-sok írását, melyekben kimutatja, hogy a legrégebb román *Úr imádságban* (Miatyánk-ban) is magyar átvétel ütközik szemünk elé... Ezeket látva és tudva, méltón perhorreszkálhatjuk azt az igyekezetet — különösen román részről —, mely a tárgyilagos történelmi kutatásokkal és megállapításokkal szemben, kevésbé indokolt és helytálló történelmi nézetet, felfogást, sőt meggyőződést akar a világ szellemi asztalára feltálatni!...

H. K.

Vádak és igazságok a lelkészi továbbképzéssel kapcsolatban.

A debreceni egyházmegye a nagytudományú, buzgó és fáradhatatlanul szolgálatkész debreceni egyetemi, hittudománykari professzorok — mint előadók — segítségével, már másodízben rendezte meg az idén, a közhangulat által helyeselt lelkészi továbbképző-tanfolyamot. (A helyeslésnél tovább sokan nem is mentek!...)

Két év nem nagy idő, de ma egy év alatt is évtizedeket, évtizedek alatt századokat ugrik a történelem óramutatója. (Előremenést, hátramaradást jelent-e ez, ki tudná megmondani?!...)

A lelkészi továbbképző-tanfolyamok első tanulsága az, hogy a debreceni egyetemi hittudománykari tanárokat semmi vád nem érheti, sőt dicséret és magasztalás, hála és köszönet illeti azért, hogy akár szünetben, akár szorgalmi időben rendeztettek e tanfolyamok, ők fáradságot nem ismerve és magukat nem kímélve adták nekünk hitük, tudományuk, meggyőződésük és bizonyágtételük legjavát. (Mindenkinek helyettesíthetetlen most a maga szakában.)

Amikor őket halljuk, akkor látjuk, hogy mennyire szüksége van a jó papnak a holtig való tanulásra. Mennyi kérdésünk, témánk és gondolatunk vetődött fel csak egy-egy előadással kapcsolatban is! ? Mi sok mindent rosszul tudtunk, másképpen gondoltunk!... Ők megfelelték nekünk és eligazítottak. Velünk inádkoztak, tárgyaltak, vitatkoztak és a megszállt területről most még átengedett lelkésztársak nagy szívbeli keserőséggel és szent tudományzomjlyal sirták el, hogy rajtuk már meglátszik, hogy elmaradtak kissé az irthoni szellemi nivótól. (Etekintetben is mennyi a kár!...)

És itt jön a vád ellenünk, — mint a tanfolyamok második tanulsága: kevesen vettek részt a lelkészi továbbképzésnek szinte ingyen felkínált drága alkalmán; pedig ez nemcsak arravaló, hogy újra eszünkbe jussanak az elfelejtett synoptikus evangéliumok, hanem hogy a kapcsolatunk meg legyen úgy a folyton fejlődő különböző világi tanulmányoknak surlódó felületeivel, mint az elméleti és gyakorlati theologia újabb eredményeivel is, hogy szentegyházunk tagjainak lelki építését, vigasztalását és pásztori vezetését minél helyesebben és idvességesebben teljesíthessük, Isten dicsőségére.

Mentséget eleget találtunk azok számára, akik *nagycsaládúak, távol laknak és szegények*, de a tanfolyam ideje alatt hány meg hány lelkésztársunkat láttuk Debrecen utcáin és mennyien laknak egyházilag és társadalmilag eléggé el nem foglalva Debrecen környékén, de magában Debrecenben is, akik a felelősség minden érzése és a lelkésztestvéri szolidaritás legesekelebb jele nélkül vettek tudomást erről a tudományszerzésnek, hitébresztésnek és erősítésnek páratlan alkalmáról, amelyen égető világproblémák megértéséhez is közelebb jutottunk

Bizony — bizony mondom — (sokat vívódtam magamban: leírjam-e vagy nem), — méltán mondta *valaki, hogy ezért kell egyik-másikunknak guggolva, vagy elfordított fejjel menni el a más felekezetű kolléga ablaka előtt, hogy valami módon meg ne lássa és meg ne szólítsa egy kis barátságos theologiai, filozófiai, világnézleti eszmecesterére!* (Akinek nem inge, ne vegye magára!...)

Jómagam a lelkészi továbbképzés vesszőparipáján való lovaglásnak neveztem e lapokban egyik-másik idevonatkozó javaslatot, de ez előtt, ami Debrecenben már két ízben lefolyt — köszönettel az előadók és a rendezők iránt — hálával hajlok meg.

Isten áldása legyen szentegyházunk javáért tusa-kodó lelkipásztorainkon és lelkésztársainkon!...

Kósa Béla.

Válasz a beregi lelkészek válaszára.

Jónak látta a beregi egyházmegye tizenkét rendes és egy hitoktató lelkésze, hogy a Debr. Prot. Lap 7. számában megjelent „Egy pár szó a beregi esperes beiktatásához” c. cikkemre egy helyreigazító választ tegyen közzé. Helyreigazítónak mondom azt a durva, ferdítésekkel, egyéni becsületben gázoló írásművet, mely nem cáfol, nem bizonyít, csak támad, mely nem az adatok felsorolásával kívánja a köz előtt vélt sérelmét orvosolni, hanem az én szavahihetőségem pellengére állításával kívánja a megtörtént tényeket letagadni, az általam kifogásolt, lelkészekhez nem illő viselkedést, mint egyházi autonómiát mentő ténykedést bemutatni.

Ha csak az én szerény személyemről volna szó, mint lelkésztestvér testvéri szóval kérném őket állításaik visszavonására. De én negyvenhat egyháznak és lelkésznek vagyok esperese és az esperesi díszes karnak egyik jelentéktelen tagja, melyek miatt nem vagyok abban a helyzetben, hogy e durva támadást csak „úgy” intézzem el, mert sem gyülekezeteim bizalmára nem volnék egy percig sem érdemes, sem

miről akar beszélni, mert nem is beszélt. De igenis beszélt, de már az első mondata olyan volt, hogy az elnök úr jónak látta figyelmeztetni a szó megvonására. Tehát nem kitaláltam azt, mit állítanak, hogy kettőtől vonta meg a szót, hanem tény, hogy az első felszólalóban több szerénység volt, mint a másodikban és a figyelmeztetésre a szótól elállott. Úgy hiszem, hogy a bennmaradt szavak nem a kerületi gyűlés határozatának akartak lenni elismerő szavak.

Tehát „szerintünk“ csak jogos kritikát gyakorolt a második felszólaló, mint Zwingli Tetzelt felett, mert ha ők nincsenek, a kerületi gyűlés talán most is bünbocsátó cédulát árultak velünk lelkészekkel. A második felszólaló, a nagy Zwingli, a kerület pedig Tetzelt János. Komolyan írták ezt, uraim, mert ha olyan szomorú nem volna, az ember csak nevetni tudna azon a nagy egyházmentő munkájukon, amely a nyilatkozat minden sorából kicsillan?! Gúnyolnak, hogy én a kerület tekintélyét akartam megvédeni. Távol állott tőlem. Én csak a félrevezetetteket akartam a törvény útjára vezetni. Most kérdelem: ha a beszéd olyan jogos és törvénytiszteletet sugárzó volt, miért kellett az elnökségnek a fegyelmi eljárást megkérni kijelentései miatt? Úgy látszik, itt már más is észlelt, nemcsak én. Uraim! Önök az önteltségnek a vesszőparipájára nagyon felkúporodtak s onnan a magasból olyan könnyen beszélnek, vélt igazságait minden felsőbb határozat ellenére olyan merészen hirdetik, hogy elfelejtik, mi az úri becsület mellett a lelkészi szerénység. Én bebizonyítottam, hogy Önöknek ez az állítása is rágalom, de okmányokkal is tudom igazolni. Ne tanítsanak Önök engem úri becsületre. Harminc éve van vállamon a palást, de azt még a törvénytisztetésnek a legkisebb sárceppje sem érte, mert én még most sem tudom, mi a különbség az úri és a papi becsület között. Az Önök világában, úgy látszik, más felfogás uralkodik, de engedjenek meg, még a tizenhármak támadása sem fog az úri becsületet emlegetők táborába sodorni, hol úgy hiszem, annál több a becsület, minél több a föld.

Az öndicséretnek, uraim, illata van. Ne dicsekedjenek, hogy mit építettek, hanem azt ismerjék be, mit romboltak, mikor az általam kifogásolt gyűlési botrányt megcsinálták. Ne dicsekedjenek, ne rendezzenek lelket romboló kivonulási cirkuszi látványosságot, hanem cselekedettel is siessenek az egyház építéséhez.

Ne küldjenek engem az urak az esperesválasztás aktáinak tanulmányozására, nekem ahhoz semmi közöm, hiszen a megválasztott esperes urat beiktatásán láttam életemben harmadszor, miből látható, hogy ez ügyben engem érzelmi dolgok nem vezettek, csak a legszigorúbb egyházi közérdek.

Önök állítólag nem sértettek meg senkit, különösen pedig engem, ki nem hivatalosan voltam jelen a beiktatási ünnepélyen. Én ott palástosan jelentem meg, meggyém nevében az új esperest üdvözöltem. Nem tudom ezek után, milyen lehet az Önök szerinti hivatalos megjelenés. De ha csak a magam jószántából megyek el, sokkal több joggal hivatkozhatom hivatalos minőségben való megjelenésemre, mint a beregi kiküldött a ker. gyűlésen, ki elnöki, de nem közgyűlési határozat alapján jelent meg, mit sikerült is neki olyan emlékeztetéssé tenni egy durva támadás miatt, milyen még nem igen fordult elő egyházi közéletünk-

ben. Meghívásomat illetőleg pedig a vásárosnaményi presbitérium mindenkinek adhat felvilágosítást.

Nagyon nehézményezik számandó vitézségük megállapításomat. Mint láthatják, okom megvolt rá, most még jobban. De én a békességet keresem, s mivel tudom, hogy a tizenhármakból már hat nem érez Önökkel együtt, sőt van olyan is, ki aláírását visszavonta — okmányok hivatalomban megtekinthetők —, nagyon kérem Önöket, térjenek vissza arra az útra, melyet elhagytak, ne a gyógyítani akaró orvos, hanem a betegség ellen hadakozzanak, akkor egy táborban leszünk nem egymás bántására, de egymás terhének hordozására. Erre kérem Önöket, kik még a tizenhármak között megmaradtak, de erre kérem a jó Istent is, hogy erre adjon Önöknek erőt.

Berkesz, 1934 szeptember 10.

Kun Szabó Gyula,
felsőszabolcsi esperes.

Nyilatkozat.

A Debreceni Protestáns Lap 8. számában „Egy pár szó a beregi esperes beiktatásához“ cím alatt megjelent cikk közvetve az én személyemet is érinti. Tekintettel arra, hogy a 18 hónapig elhúzott tisztújítás folyamán természetesen előállott személyes ellentétek már kiegyenlítődték s minden a törvényes rend és nyugalom medrében halad, — továbbá: tekintettel arra, hogy a cikket aláíró tizenhárom lelkész közül *hét lelkésznek* olyan írásbeli nyilatkozata van birtokomban, mely békességet kereső szándékáról és személyem iránti bizalmáról tesz bizonyosságot, közérdekből feleslegesnek és károsnak tartom, hogy a fenti cikkekre reflektáljak.

Vásárosnamény, 1934 szeptember 8.

Kelemen Gyula,
esperes.

Árvanap.

1934 október 14.

Napról-napra tények bizonyítják, hogy a magyar református egyház szociális felelőssége ma már nem mozdulatlan víz-tükre. Álmból ébredő gyermek, akinek talán még ölmosak a szemei, de az álom világán túl már látja, érzi az új világ, a valóvilág szükségét és feladatait. Nem azt jelenti ez, hogy a magyar református egyház már minden szociális kérdést megoldott, de elindult, hogy meglássa és megoldja azokat. Szociális lelkiismerete szakadatlanul fülébe kongó harang, amit ma már nem lehet elhallgattatni.

Ennek az ébredő szociális felelősségnek új peccsége: 1934-ben: az árvanap.

Az Országos Református Szeretetszövetség kérésére az Egyetemes Konvent elrendelte, hogy október első, illetőleg ebben az esztendőben, tekintettel az ORLE közgyűlésére és az ezzel kapcsolatos országos református kiállításra, október második vasárnapja az árva ünnepé legyen: gyülekezet és gyermekszereg az árva és elhagyott gyermekekről emlékezzék meg. És ez természetes. Ha a református iskolákban emlé-

kezés történik a természet szépségeiről, a fák és madarak védelméről, mennyivel inkább helye van a megemlékezésnek a szeretetnélkül hagyott, árván maradt, züllésnek indult gyermekéletekről. És az árvák gondjainak felvévése nemcsak a legjobb eszköz jellemnevelésre, szociális felelősség ápolására, de isteni parancs, elengedhetetlen része a keresztyénségnek. Ezért október második vasárnapján az Íge szociális parancsszavát zendíti meg minden magyar református szószék, visszhangozza minden iskola az árvák és elhagyatottak sorsának óriássá nőtt árnyéka és a krisztusi segítő szeretet ma még nagyon halovány sugara döbbsen meg és biztasson többre, minden magyar református szívet.

Az Országos Református Szeretetszövetség az árvanap megrendezésében is készséggel áll minden lelkipásztor és tantestület szolgálatára. Tekintve, hogy az idej az első alkalom, az alábbi programtervezetet adjuk:

Délelőtt: Istentisztelet a templomban. (Aktuális predikáció-vázlatot készséggel küld az ORSZ, Debrecen, Kollégium.)

Az adakozás az árvák ügyének megsegítésére, az ORSZ javára történik.

Délután: Iskolai ünnepély, a szülők és gyermekek számára. Belépődíjjal, vagy önkéntes adakozással, az ORSZ javára. 1. Ének. 2. Ima. 3. Egy kisgyermek beszéde az árvákról. 4. Karének. 5. Szavalat. 6. Tanító ünnepi beszéde. (Beszédvázlat a Tanítók Lapjában található, kérésre készséggel küld az ORSZ.) 7. Szavalat. 8. Karének. 9. Ima. 10. Közének. 11. Perselyezés.

Október második vasárnapján az árvák sorsáról beszéljen minden kálvinista templom harangja, minden református iskola csengettyűje.

Tudomány és irodalom

A debreceni Kollégium belső képe a XIX. század első felében.*

Írta: Dr. Nagy Sándor.

Seminarium philologicum és sem. paedagogicum.

Az 1820. évi tantervi rendezés az oktatás egyöntetűségét és állandóságát egész 1848-ig biztosította, noha közben a tudományos küldöttség a szükséges pótló intézkedésekről mindig igyekezett gondoskodni. Különösen az 1833—38. közötti évek a nagyon mozgalmasak, s közöttük is legjelentősebb az 1837/38, mikor az egyházkerület a tanári testület javaslata, illetőleg az annak megbízásából munkálkodó Kerekes Ferenc és Eressey Dániel professzorok tervezete³⁰ alapján a felsőoktatást korszerűen rendezte.

E javaslat a hittani és jogi oktatásba csak kevés újítást bevitt rendelkezésein kívül³¹ különösen két korszerű eszmének a megpendítéséről nevezetes.

* Folytatás a szerző „Debreceni Református Kollégium” című művének megjelenés előtt álló II. kötetéből.
³⁰ „A felsőbb tudományok új terve a mostani idők kívánatahoz alkalmazva”. — Két íves eredeti kézirat az egyházkerületi levéltárban.

³¹ Erről bővebben I. alább.

Egyik a seminarium philologicum, másik a seminarium paedagogicum felállításának gondolata. Mindkét eszme Magyarországon akkoriban teljesen új, mert a tanári és a tanítói pályát akkor még szakszerű hivatásnak senki sem tekintette.³² Helyzetünk hátrányosságán egyes szélesebb látókörű szellemek keseregnek,³³ idegen folyóiratok pedig gúnyolódnak.³⁴

Jeder ungarische Professor
Ist ex offo Polyhistor,
Muss in Sprachen dreien, vieren,
Zehn, zwölf Studien tradieren
Aus den Faechern, aus den meisten.
Sagt, wie kann er all das Leisten?
O, er kann, was ihr begehrt,
Denn er lernt erst, was er lehrt.“

(Deutsche Xenien aus und für Ungarn. Leipzig, 1842: 55.

A philologicum seminarium eszméje, melyben a tanárképzés gondolata elsőnek jelenik meg, anyagi okok miatt ezúttal még nem valósult meg, noha az egyházkerület az 1838. ápr. 18—20-i ülésében elfogadta. Azonban még így is elég jelentős ahhoz, hogy magát a tervezetet megismerjük. Ez azt mondja, hogy seminarium philologicumra azért van szükség, mert a latin nyelv uralma már megszűnt, s emiatt hova-tovább már mind kevesebben fognak akadni, akik e nyelvet a gimnáziumban a szükséges szempontokat kielégítő módon tudnak tanítani. Erre képesítene a három évfolyamú seminarium. Érdekes aztán az évfolyamoknak a gyakorlati étellel való egyeztetése. Mindhárom évfolyam tanulmányait elvégre nem szükséges mindenkinek feldolgozni, de az első évfolyam ismeretei csak a nemzeti (elemi) iskolai tanítóságra képesítenek. Latin iskolában csak az taníthat, aki legalább két évfolyamon hallgatott, de az ilyen felsőbb osztályokat nem vezethet. A felső osztályok (V., VI.) tanítása csak olyan filológusra bízható, aki mindhárom évfolyam latin és görög studiumaival rendbejött. Debrecenben azonban ez lehet a rend: a grammatika alsó tagozatán (I. és II. osztály) egyéves, felső tagozatán (III. és IV. osztály) kétéves, a humanitási két osztályban (V. és VI.) pedig hároméves filológus tanítson.

A seminárium paedagogicum felállítása már annak a gondoskodásnak a fokozása, melyben az egyházkerület a tanítónevelést régebb idő, közelebből 1792 óta részeltette. Ekkor az iskola nem veti el már azzal a gondjával, hogy vidékre kiküldött rektor-diákja a tanítási jártasságot majd a gyakorlatból is megszerzi, hanem előzőleg igyekszik neki megfelelő elméleti és gyakorlati oktatásokat nyújtani s azok eredményéről szigorú vizsgálaton győződik meg. A vizsga két napig tart, s az új iskolai év kezdete

³² Szakszerű tanárképzés Németországban is csak a múlt század közepe óta folyik. De a berlini tanárképző semináriumának 1812-ből való szabályzata a képzésnek szinte már mai színvonalát mutatja. Itt a jelöltek pedagógiai tanulmányait maga az igazgató irányítja, őket a tanári értekezletre bevezeti, velük magánvizsgálatokat hallgattat, a tanítási módszer és fegyelmezés elsajátítása végett órákat látogatattat, s bizonyos időkben próbaelőadásokat tartattat.

³³ Szemere Bertalan, aki sárospataki diák volt, egyik naplójában így ír: „Indulj el, s keress nekem hazánkban férfiakat, kik, mint a német nevelők, életük tanulmányául a pedagógiát választják. Maradj ulve, mert bizonyosan nem találsz“.

³⁴ Egy német folyóirat így ír:

előtt rendesen három hónappal előbb történik.³⁵ A pedagógiát, melyet ekkor a classium inspector, Szilágyi Gábor tanítja, valamennyi akadémiai növendék tanulja, azok is, akik rektoriára nem készülnek,³⁶ mert világi pályára lépni szándékoznak, de a lelkipásztorjelöltek minden esetre; mert ezeknek kötelessége vidéki tanítóságra kimenni. A lelkipásztori hivatalra való alkalmatosságnak tehát ebben az időben is még az eredményes tanítás a próbaköve: jó lelkipásztor (templomi tanító) csak az lehet, aki iskolamesternek jól beválik. E gondolkodás még 1823-ban is annyira megrögzött, hogy theológiára csak azoknak lehet beiratkozni, akik előzőleg vidéken teljesített eredményes tanítókodás felől bizonyítványt tudnak felmutatni. S rektória és praeceptúra akadt is felesen, ellátásukra sokszor nem is volt elég theologus. A pedagógia hallgatásának ilyenkor más pályára készülő diák is hasznát vette, mert rektorokodásra kimehetett, s továbbtanulása költségeinek fedezetére pénzt szerezhetett.³⁷

A szakszerű tanítóképzésnek első mozzanata mégis abban az intézkedésben jelentkezik, mikor az egyházkerület 1815-ben megbizta Péczely József professzort, hogy Heidelbergbe utazzék ki és Pestalozzi iskoláját tanulmányozza. További lépés, mikor Zákány József classium inspector az elemi osztályok óráit 1818-ban rendszeresen látogatja és az ott működő tanítók munkáit gyakorlati utasításokkal kíséri. Mikor pedig az egyházkerület, a még 1817-ben létesíteni szükségesnek mondott tanszéket 1825-ben felállítja, s az előadandó tárgyakat meghatározza,³⁸ a pedagogicum seminarium felállításával már a kezdeményezésre teszi fel a koronát.³⁹

Noha így kollégiumunk elsősorban már a népnevelés céljából igyekszik szakképzett tanítókról gondoskodni, de még azért a régebbi idők követelményével sem szakít, hogy t. i. kiküldött rektorai ott, ahol a helyzet megkívánja, vagy megengedi, az ő középfokú oktatásának munkáját pótolják és akadémiájára, vagy legalább gimnáziumának neveljenek minél több tanítványt. A Kollégium és a partikulák munkája közt tehát a kapcsolat még most is olyan eleven, mint régen, sőt elevenebb, ha tekintjük, hogy a partikulák nagy része a XIX. század elejére lehető fejlődéséig tetőfokát már elérte. Sok iskola ugyan az előző század szorongattatása közt vagy vissza sorvadt, vagy egészen meg is szűnt, de azok a partikulák, melyek kedvezőbb körülmények között éltek, az idők folyamán még csak jobban megerősödtek és a teljes (hatosztályú) gimnáziumokká fejlődésnek alapfeltételeit megszerezték, bár nyilvánossági jogot ekkor még nem élvezhettek, s tanítványaikat vizsgáztatni az anyaiskolába kellett hordozniok.⁴⁰ De már

³⁵ Tanári jkv. 1792 ápr.

³⁶ Debr. presb. jkv. 1792 febr. 6.

³⁷ Tanárk. jkv. 1817 okt. 17.

³⁸ A rektórságra készülő tárgyai: vallás, számtan, geometria, mechanika, rajz, architectura, természethistoria, szepírás, földrajz, történelem, fizika, pedagógia és ének. A tanítás ideje 1828 óta: januártól kezdve a tanítói vizsgáig heti hat órában.

³⁹ A tanítóképzésről részletesebben l. alább.

⁴⁰ A partikulákról bővebben l. I. köt. 307. skk. lapján. — E kor gimnázialis partikulái, melyek közt a cursív betűkkel kiemelkedők a teljes kifejlettség fokát jelölik, a következők: Bagos, Balkány, Báránd, Berettyóújfalú, Cegléd, Felsőbánya, Nagybánya, Nagybagom, Békés, Bihar,

ez a kapcsolat is oly eleven összeköttetést teremtett anyaiskola és partikulák közt, hogy a tantervi egységen kívül egyszersmind a szellemi egység is biztosítva volt.⁴¹

(Folyt. köv.)

Alvinczi Péter munkáiból egy tizíves gyűjtemény jelenik meg október elején *Dr. Incze Gábor* szerkesztésében. A 160 oldalas munka nemcsak prédikációiból közöl hosszú sort, hanem adja egész szövegében a *Querela Hungariae* c. röpiratot, amelyben Bethlen Gábor nevében latin és magyar nyelven igazolja, hogy Erdélynek miért kellett résztvennie a harmincéves háborúban. Ezenkívül vitairataiból is közöl részleteket és végül teljes egészében adja *Az Úrvacsoráról* írott hatalmas tanulmányát, amely egyetlen példányban maradt csak fenn korunkra a miskolci református gimnázium könyvtárában. — Az értékes kötetet, amelyből a XVII. század nagy igehirdetőjének lelke lobog elő, előjegyzők *három pengőért* szerezhetik meg, ha egy levelezőlapon jelentkeznek a szerkesztőnél: *Dr. Incze Gábor Budapest, II., Margit-körút 54.* Fizetni csak majd a kötet kézhezvétele utáni 8 nap alatt kell.

Kálvin János Kátéja a Franciaországi Kálvinista Társaság kiadásában újból megjelent Párizsban. A 250 lapos kötetben a Káté mellett olvasható a La Rochelle-i Hitvallás és a Németalföldi Hitvallás is. Ára 4 svájci frank.

Hírek az egyházmegyékből

ALSÓSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A földesi református egyház szép ünnepség keretében búcsúztatta el negyvenévi hűséges szolgálata után Papp Imre kántortanítóját. Az ünnepély vasárnap templomi istentisztelettel kezdődött, ahol az igét Kiss Sándor helybeli lelkipásztor hirdette, Pál apostol Timótheushoz írt II. levele 95. verse alapján, szólván a hű munkás jutalmáról. Utána ugyancsak a templomban tartott díszpresbiteri gyűlésen a presbiterium és a

Hajdúböszörmény, Csátár, Csenger, Derecske, Diószeg, Tiszadob, Érsemlyén, Újfehértó, Földes, Tiszafüred, Gyoma, Hajdúhadház, Hajdúnánás, Halas, Nagykálló, Karcag, Nagykereki, Kisújszállás, Körös, Kecskemét, Kunszentmiklós, Kába, Kecskemét, Konyár, Körösladány, Szalonta, Kunmadaras, Máramarosziget, Makó, Mezőtúr, Mohács, Nádudvar, Nagykároly, Ócsöd, Püspöki, Püspökladány, Szentmihály, Szalacs, Szabadszállás, Szatmár, Szentes, Németi, Szikszó, Szovát, Szoboszló, Túrkeve, Törökszentmiklós, Udvari, Balmazújváros, Jászkisér, Hódmezővásárhely, Veresmart, Zilah. — A pusztán elemi oktatás végett rektorokat vitt partikulák száma ebben a korban mintegy 103, melyeket névszerint nem is sorolunk fel.

⁴¹ A Kollégium az egységes tanítási rendszerhez annyira ragaszkodott, hogy még a más egyházkerületből ide ájtott rektorral is reverzálist íratott alá, hogy az ő tantervéhez alkalmazkodni fog. S mikor a kollégiumi professzorok 1828-ban a subscriptionalis vizsga alkalmával észrevették, hogy a kunszentmiklói, a mezőtúri, a kecskeméti és a zilahi iskolában a görög nyelvet, a kállóiban a németet, a szatmári és a szoboszlói iskolában pedig sem egyiket, sem másikat nem tanulják, ezekre az iskolákra keményen ráírt, hogy az egységes tantervhez alkalmazkodjanak. (Tanárk. jkv. 1828 nov. 3.) Ez intézkedéseket az a cél vezette, hogy a növendékek az akadémián zökkenés nélkül boldogulhassanak.

gyülekezet nevében Kiss Sándor lelképásztor, iskola-
széki elnök, a tanítótestület nevében Boldizsár Lajos
igazgató-tanító, a 2217 tanítvány nevében Dr. Sári
Lajos községi aljegyző, Dr. Kiss Ferenc nyug. egye-
temi professzor pedig — mint aki negyven évvel
előtt a földesi egyház nevében először köszöntötte —
az utolsó szó jogán búcsúztatta a nyugalomba vo-
nult. Utoljára pedig a távozó Papp Imre köszöntö-
te meg a szép és megható ünnepeltetést s vett búcsút
a gyülekezet minden egyes tagjától, amely a temp-
lomot zsúfolásig megtöltötte. Isten áldása legyen
úgy a távozó hűséges sáfáron, mint a gyülekezet
tagjain.

A földesi református egyház Papp Imre nyuga-
lomba vonult kántortanító helyére Orbán Gyula
szilvásváradai kántortanítót választotta meg egyhangú
lelkedéssel.

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

Szociális misszió Vásárosnaményban. A vásáros-
naményi gyülekezet történelmének jelentős fejezeté-
hez érkezett el most, amikor szeptember hó 1-től
kezdődőleg, a gyülekezeti szociális munkák végzésére
külön munkást alkalmazott. Erre a munkára a reform-
átus szociális misszió egyik képzett tagját: Fóris
Mária testvért hívta meg a gyülekezet, akit folyó hó
9-én délelőtt ünnepi keretek között iktatott be tiszt-
ségébe a gyülekezet lelképásztora: Kelemen Gyula
esperes. A missziós testvér — szükség esetén — a
beregi egyházmegye szektáktól veszélyeztetett gyü-
lekezeteit is fel fogja keresni, minden anyagi ellen-
szolgáltatás nélkül. Isten áldása legyen az ő szent
országa érdekében kezdeményezett és végzendő mun-
kásságon!

Huszonöt éves jubileum Gulácson. A gulácsi reform-
átus egyház és az egész beregi egyházmegye meleg
szeretettel ünnepelte augusztus 14-én Bertók László
igazgatótanítót abból az alkalomból, hogy most töl-
tötte be tanítói működésének huszonötödik eszter-
dejét. Délelőtt a templomban istentisztelet volt,
melyen Dékán Elek helybeli lelképásztor imádkozott.
Utána a beregi egyházmegyének szeretett esperese,
Kelemen Gyula üdvözölte meleg szavakkal a jubi-
láns. Beszédében kiemelte, hogy a tanítónak a mai
időben profétának kell lenni, aki előtt állandóan ott
él hazánk és egyházunk boldog jövődjének képe.
Ez a profétai lélek adott erőt az ünnepeltnek is arra
a magasztos munkára, amelyet már egy negyed-
század óta oly nagy buzgalommal és áldott ered-
ménnyel végez. Az egyházmegyei református tanító-
egyesület nevében annak elnöke: Alacs Dániel e. m.
tanácsbíró köszöntötte meleg szeretettel az ünne-
peltet, mint az egyesület alelnökét. Gulács község
névében Ludescher Antal körjegyző, az egyház nevé-
ben Dékán Elek lelképásztor, a gyülekezet nevében
Daruka Ferenc főgondnok, végül az iskolás gyermekek
részéről Kovács Róza üdvözölték Bertók Lászlót,
aki az üdvözlésekre meghatódotan válaszolt.

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

A mezőhegyesi reformátusok folyó hó 9-én, a dél-
előtti istentisztelet keretében emlékeztek meg temp-
lomuk huszonöt éves fennállásáról és ebben Szabó

Béla lelkészüknek és Nagy Sándor kántoruknak
huszonöt éves mezőhegyesi lelkészi és kántori jubi-
leumáról. Az ígét a jubiláns lelkész hirdette, vissza-
pillantván az elmúlt huszonöt évre és annak tanul-
ságait találóan alkalmazva a jelenre. A szószéki szol-
gálat után üdvözlések következtek. Elsőnek Hajdú
Gábor makói hitoktató lelkész, mint régebbi segéd-
segédlelkész üdvözölte a jubilánsokat. Gondnok
átadta az egyháztagnak ajándékát: lelkésznek díszes
bibliát, a kántornak díszes énekeskönyvet. Az elfog-
laltsága miatt távolmaradt esperes: Harsányi Pál
üdvözlését Vörös Lajos battonyai lelkész tolmácsolta,
hozzáfűzve a maga és gyülekezete üdvözlését. Evan-
gélizusok üdvözlését a jelenlegi lelkész tolmácsolta,
a Protestáns Leánykör üdvözlését pedig az egyik tag-
közölte, virágcsokrot nyújtván át. Az üdvözlésekre
a jubiláns kántor nevében is, kedves szavakkal a jubi-
láló lelkész válaszolt.

Ezután a lelkészlakon üdvözölték számosan a
jubilánsokat. Isten áldása kísérje továbbra is életüket
és működésüket!

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

A nagykarolyi református egyházmegye Lelkés-
egyesülete Peleskey Sándor nagydobosi lelkész elnöke-
lete alatt Mátészalkán gyűlést tartott aug. 29-én.

A gyűlés tárgya az ORLE vezetőségétől letett
tétélek fejtegetése lett volna, azonban az előadók
nem jelentek meg, így a Lelkészegyesület az elnöki
előterjesztés kapesán megállapította, hogy a lelkész-
választási törvény nem vált be a gyakorlatban és
szigorúbb megtorlásokkal lehetne csak alkalmazni,
de megváltoztatása volna kívánatosabb oly irányban,
hogy az egyháztagnak joga korlátozottnék.

Az 1934. évi 7210. számú vallás- és közoktatás-
ügyi miniszteri rendelet nem oldja meg az egyházak
iskolai terheinek elviseléséből előállott zavarokat,
sőt több zavart okozhat, azért azzal szemben tartóz-
kodó álláspontot ajánl.

Lelkészegyesület szükségét látja, hogy mielőbb
presbiteri konferencián gyűljön össze egyházmegyénk
világi vezetősége.

Ópályiban szép ünnepség keretében foglalta el
lelképásztori állását Szabó Jenő. A beiktatást hat
lelkész és nagyszámú ünneplő gyülekezet jelenlétében
az esperes végezte.

Bár találna nyugalmat a régóta hányódó gyü-
lekezet!

G Y Á S Z R O V A T

Juhász László, a gömör-tornai református egyház-
megye esperese és a putnoki református egyház lel-
késze, a református Egyetemes Zsinat és Konvent
tagja, az Országos Református Lelkészegyesület, az
Orsz. Református Presbiteri Szövetség és az Orsz.
Református Jóléti Társulat alelnöke, a sárospataki
Főiskola Igazgatótanácsosa, a Kálvineumok Igaz-
gatótanácsának tagja, a magyar Nemzeti Szövetség
putnoki és gömörvármegyei csoportjának elnöke,

Borsod-Gömör-Kishont vármegyék törvényhatósági bizottsági tagja stb., egyházának és szenvedő hazájának lánglelkű, buzgó harcosa, hosszú szenvedés után folyó hó 9-én elhunyt. Áldott emlékét őrizni fogjuk.

A pécsi református egyház lelkipásztorának áldozatos életű hitvestársa, nyáregyházi *Nyáry Pálné* folyó hó 10-én életének 52. évében az Úrban csendesen elhunyt. Hű volt az Úr kicsinyeinek és a halhatatlan lelkeknek Krisztushoz vezetésében. Élete nem volt más, mint Krisztus oltárán való alázatos áldozat! Megtért az örök hajlékba, ahova oly sok lelket irányított példát adó életével. Áldott legyen drága emlékezete!

Domby Lajosné Bély Mária, Domby Lajos volt gyulai esperes özvegye, aug. 19-én Gyulán, 77 éves korában elhunyt. A magyar református lelkészné igazi nemes, tiszta típusa volt. Áldott legyen emlékezete!

K Ü L Ö N F É L É K

A Református Hét programja.

Szeptember 30-án délben a református kiállítás megnyitása.

Este 6 órakor egyházzenei hangverseny a Zeneművészeti Főiskolán.

Október 1-én délelőtt 9 órakor az Országos Református Tanáregyesület közgyűlése a józsefvárosi templomban. Istentiszteletet tart Kovács J. István.

Délután az Énekvezérek Országos Egyesületének közgyűlése.

Október 2-án 1/2 órakor az Országos Református Tanító Egyesület jubileumi díszgyűlése a fásori református templomban. Istentiszteletet tart Szabó Imre, a budapesti egyházmegye esperese.

A díszgyűlés után évi rendes közgyűlés ugyanazon helyen.

Délután a Protestáns Irodalmi Társaság gyűlése.

Október 3-án délelőtt az Országos Református Lelkészi Egyesület konferenciája.

Délután a vallásoktató-lelkészek gyűlése és a református papnék gyűlése.

Október 4-én délelőtt ORLE-konferencia.

Délután a segédlelkészek konferenciája. Ugyancsak délután az Országos Református Jóléti (ORJO) gyűlése. Vitakérdés: a telepítés.

Október 5-én délelőtt ORLE-konferencia, délben a Szeretetszövetség gyűlése.

Délután a vallásoktató-lelkészek és nők konferenciája.

Október 6-án délelőtt az ORLE közgyűlése.

Délután nemzeti hőseink és református nagyjaink sírjainak megkoszorúzása.

Négy órakor a „Haypál Benő-Otthon” felavatása.

Október 7-én délelőtt az Országos Református Presbiteri Szövetség nagyválasztmányának és a budapesti egyházak presbiterinek együttes konferenciája a Vigadóban. Megelőzőleg istentisztelet a budai református templomban.

Este indulás Bodrogkeresztúrra.

Október 8-án Bodrogkeresztúrra reggel 8 órakor istentisztelet abból az alkalomból, hogy kétszáz évvel itt mondták ki, hogy az egyházkormányzásban az egyházi hatóságokban világi elnökök is legyenek.

Délután kirándulás a sárospataki főiskola szőlőjébe.

A Református Hét megrendezésével kapcsolatban, megfelelő számú jelentkező esetén, nyolc-tíz kultúrvasutatót szándékozik a kiállítás rendezőse az ország különböző vidékeiről Budapestre indítani.

A kultúrvasutatokon a kedvezmény kb. 66% szokott lenni.

Hogy honnan indulnak s milyen útvonalakon lesznek ily vonatok, erre vonatkozólag még pontos értesítést nem kaptunk. Annyit tudunk csak, hogy a főbb vasúti vonalakon. A lelkészi hivatalok azonban kellő időben erre értesítve lesznek.

A Konvent nyugdíjvégrehajtó-bizottsága hat lelkipásztor nyugdíjazását fogadta el.

Méliusz Juhász Péter új szobra. A belsősomogyi egyházmegye szeptember 9-én ünnepélyes keretek között leplezte le Csurgón a református gimnázium folyosóján elhelyezett szobrát Méliusz Juhász Péternek, ki somogy megyei születésű volt.

A debreceni református Kollégium 1990-ben végzett theologusai 25 éves találkozójukat október 1-én tartják Debrecenben. Az egykori osztálytársak között vannak Székelyhídy Béla esperes, Dr. Erdős Károly egyetemi tanár, Sípos Imre debreceni központi lelkész.

A debreceni Tisza István-tudományegyetem I. évfolyamaira a hittudományi karon 45, a jog- és államtudományi karon 150, az orvostudományi karon 40, a bölcsészeti, nyelv- és történettudományi karon 70 új hallgató felvételét engedélyezte a kultuszminiszter az 1934-35. tanévben.

A vallásstanári vizsgák vizsgák díját az Egyetemes Konvent a legutóbbi ülésében 75 P helyett 60 P-ben, a bizonyítvány díját 10 P helyett 6 P-ben állapította meg.

Az elemi iskolai tanítók illetményének az iskolafenntartók kérelmére az állam által leendő kiszolgáltatása tárgyában kiadott vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelettel kapcsolatban egyházunk nagyobb része úgy határozott, hogy megtartja a régi rendet és maga fizeti tanítóit. Ugyanis az állam által való fizetés esetében az egyház köteles átengedni együttes adókezelésbe a maga által kivetett egyházi, illetőleg iskolai adókat, melyekből az állam fizeti ki a tanítóit illetményeket és nyugdíjárulékokat, a megmaradó összeget pedig visszaadja az egyháznak. A tanítói fizetéseknek a központi illetményhivatal útján való utalását a következő 61 egyház kérte: Apagy, Ártánd, Bátor, Berekböszörmény, Beszterec, Biharkeresztes, Bököny, Csökmő, Dévaványa, Doboz, Furta, Geszteréd, Gégény, Hajdúböszörmény, Hajdúhadház, Hajdúszámon, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát, Ibrány, Kárcag, Kállósejmen, Kemecse, Kék, Kisléta, Kisújszállás, Komádi, Körösnagyharsány, Körösszegapáti, Kunágota, Kunmadaras, Magyarhomorog, Mándok, Mezőgyán, Nagyhalász, Nagykereki, Nyírbátor, Nyírbogát, Nyírbogdány, Nyírgyulaj, Ócsöd, Ór, Püspökladány, Püspöktele, Rohod, Sarkad, Szakoly, Szamoskér, Tetétlen, Tiszacséce, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszalgar, Tiszarád, Tiszaszentmárton, Újfehértó, Újkenéz, Vaja, Vasmegyer, Vámospércs, Zsádány, Zsurk.

A Ludovika-Akadémia új oratóriuma (imaterme). Aug. 20-án szentelték fel honvédtisztképző főiskolánknak, a Ludovika-Akadémianak új protestáns imatermét. Nemzeti hadseregünk jövő reménységének, a ludovikásoknak vallásérkölcsei nevelésében jelentős lépés ez a protestáns templom, régi vágyak köbeöltözése és az evangéliumi keresztyén egyházak egyenjogúságának és viszonyosságának újból való ünnepélyes megpecsételése. Dr. Soltész Elemér táborigazgató püspök templomszentelő beszédében ezt mondta róla: „A maga egyszerű, komoly, áhítatgerjesztő díszében a hívő buzgóságának, a megértő áldozatkészségnek és az akadályokon diadalmaszkodó akaraterőnek alkotása ez az oratórium.” A katonai előkelőségeken kívül jelen voltak a felszentelésen csaknem teljes számban a táborigazgató lelkészek. A református egyház Konventjét Benedek Zsolt képviselte. Ravasz László püspök megleghangú táviratot küldött. Az evangélikus egyház képviselőiben báró Radvánszky Albert és Kuthy Dezső jelentek meg. Raffay Sándor püspököt Kemény Lajos budapesti esperes képviselte. A közel 250 ülőhelyes oratórium Krisztus ügyének győzelmét jelenti a „vitélző népek” körében is.

Debreceni Ferenc síremlékének leleplezése. Debreceni Ferenc, a debreceni református főgimnázium tragikus körülmények között 1931-ben elhunyt kiváló tanára síremlékének a leleplezése ünnepélyes keretek között október 14-én történik meg a Köztemetőben. Az ünnepélyt a IX. cserkészkerület rendezi, amelynek Debreceni Ferenc ügyvezető-elnöke volt. A síremlék leleplezése alkalmából képviselteti magát az Országos Cserkész Szövetség is.

A leventefoglalkozás idejének megállapításánál a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr utasította a vármegyei testnevelési vezetőket, hogy legyenek tekintettel az istentiszteletek idejére is. A nehézség abban van, hogy ugyanazon a helyen az egyes felekezetek más és más időpontban tartják az istentiszteleteket. Ezen úgy lehetne segíteni, hogy az istentiszteletek egy időben tartatnának,

s akkor a leventefoglalkoztatás feltétlenül igazodni az istentisztelet idejéhez. Arra nincs lehetőség, hogy a foglalkoztatás vasárnapról hétköznapra tévessék át. Konkrét panasz esetén a Miniszter az illetékes szerveket megfelelő eljárásra utasítja.

A debreceni presbiterium az egyházi helyiségekben rendezett táncmulatságokról több ízben hozott elvi határozatot, amely szerint tiltakozik az ellen, hogy bármiféle egyházi nevet viselő intézmény református jelszó alatt táncmulatságot rendezzen. Megállapítja, hogy sem az egyház, sem az egyházrészek, sem református olvasóegyletek, sem református ifjúsági egyesületek táncmulatságot nem rendezhetnek, legkevésbé a református szellem terjesztésére létesült olvasókörök helyiségeiben és gyülekezeti otthonaiban. Ezek a helyek nem a világi mulatozások céljaira készültek, hanem az Istenhez, hithez és egyházhoz való hűség növelésére.

A hajdúság szobra az álmosdi esatatóren. Háromszázhárom esztendeje lesz október 15-én annak, hogy a hajdúvidéki Álmosd község alatt Bocskai fejedelem hajdúserege megvívta első nagy felszabadító csatáját a császári sereg ellen. A református egyház, a 11. honvédezd és a hat hajdúváros népe, vitéz Zákányi Győző ezredes, dr. Miskolczy Hugó főszolgabíró és Székelyhídy Béla, az álmosdi református esperes-lelkész vezetésével nagyobb jubileumi alapítást hozott létre és pompás bronzszoborral örökíti meg az álmosdi csata emlékét. A szobrot Nagy Sándor János, a kiváló debreceni művész-tanár mintázta. Október 15-én országos ünnepséggel történik meg az emlékmű leleplezése.

Negyvenéves a Református Tanítóegyesület. Az Országos Református Tanítóegyesület most érkezett el fennállásának negyvenedik esztendejéhez. Ez alkalommal október 2-án, délelőtt Budapesten a Vilma királynő-úti templomban Ravasz László püspök díszelnöklésével díszközgyűlést tart. Bemutatják az egyesület negyvenéves történetét, majd előterjesztést tesznek az alapítók és az egyesület kiváló vezetői férfiai emlékének megörökítésére.

A fillérek esodája az, ami a nyíregyházi Leánykálvineum polgári iskolájában történt. Amikor tudniillik a Szerep-társaság perselyeit szétküldte, ide is eljutott belőlük néhány. Az intézet lelkes igazgatója minden osztályban elhelyezett belőlük egyet: ha valakinek felesleges fillére akad, dobja bele. A perselyeket a vizsga alkalmával bontották fel. Nagy meglepetésre és ugyanilyen öröme, nem kevesebb mint 248 P 80 fillért találtak benne. Ime, a krisztusi szeretet által így lesznek a fillérekből századok, a századokból kenyér és hajlék az árváknak és elhagyott öregeknek.

Bibliai múzeum nyílt meg Budapesten, mely szemléltető és művészi képekkel mutatja be a Biblia egyes fejezeit. A múzeum megszervezője és vezetője vitéz Csia Lajos budapesti vallástanár.

A Vöröskereszt hetvenéves. A „Vöröskereszt“ nemzetközi szövetkezet hetvenéves. 1864 augusztus 22-én alapított meg Genfben tizenhét nemzet abban, hogy a háború alatt a sebesültek és betegek, valamint az ápolásukra szükséges személyzet, a helyiségek és az anyagok semlegeseknek tekintendők és kölcsönös védelem alatt állanak. Egyes államok már előbb is kötöttek olyan szerződést, melynek értelmében a sebesültek ápolása kölcsönös kötelesség, a nemzetközi megállapodás azonban egy genfi orvos, Henri Dunan sokévi fáradozásának köszönhető. Harctéri benyomásait „Souvenir de Solferino“ című röpiratában olyan megrendítő módon közölte, hogy felrázta vele a nemzetek lelkiismeretét. Az akkori szerény szövetkezet ma az egész művelt világra kiterjed és rendkívül sokoldalú, áldásos működést fejt ki.

Újpesten tilos a koldulás. Az eddig közvetlenül a koldusoknak nyújtott adományokat most havonta igazolvánnyal ellátott gyűjtők szedik össze. A koldusok érdemszerinti szegénysegélyezéséről a városi szegénygondozó hivatal gondoskodik.

A délvidéki Keresztény Ifjúsági Egyesületek ifjai szept. 7-től 9-ig hitmélvítő konferenciára jöttek össze Makóra, ahol bizonyosságot tettek arról, hogy vannak még a mai fiatalok között fiatal emberek, akik nem a mostani szennyezett hétköznapi élet zürzavarában keresik az életük célját, hanem magasabb cél érdekében dolgoznak, amivel példát akarnak mutatni azon ifjú társaiknak, akik az élet fertőjébe zuhanva letértek arról az útról, amely az élet fedelméhez, a Jézus Krisztushoz vezet.

Mozi-statisztika. A különböző országokban lejátszott hangos filmek egyévi anyagáról kimutatás készült, mely a következő megdöbbentő adatokat tartalmazza: 310 gyilkosság, 104 rablás, 74 hamisítás, 43 gyújtogatás, 14 csalás, 642 gonosztett, 181 sikkasztás, 110 szándékos károkozás, 105 lopás és 405 házasságtörés. Mindez azt bizonyítja, hogy a mai idők embereinek érdeklődését a legdurvább eszközökkel lehet csak lekötöni.

Szaboleska Mihály, az országos hírű költőpap emlékeztet, nevével Temesvár városa utcát nevezett el. Az utcaelnevezést az oláh hatóságok betiltották.

Nagyárolyban Kölcsey szobrát megcsonkították. — Román körök azt a hírt terjesztik, hogy a szobrot magyarok csonkították meg azért, hogy a szobrot Magyarországra szállíthassák.

Kolozsváron az egyik lelképásztor minden református családot (kb. 3500-at) felkeresett körzete területén és mindenhol egy perselyt hagyott, amelybe minden héten egy pár fillért dobva nemcsak az egyház fokozódó kiadásait, hanem az elemi iskola minden kiadását is képes lesz könnyen viselni az egyház. A perselyt havonként beviszik a templomba, ahol a lelkész megáldja az adományt és az adakozókat. Parányi adományok ime milyen hatalmas dolgokat képesek hordozni: fenntartják a templomot és az iskolát az elleneséges indulatú államhatalommal szemben is! Az egyházi ad mellett milyen kedves áldozat az ilyen perselygyűjtés Isten előtt!

Református kultúrház Baróton. A meglehetősen kisebbségben lévő alig párszáz lelkes református Barót ősi székely községben hatalmas kultúrházat építenek. Október 31-én tartják meg majd a felavató ünnepséget. Ingyen téglat, fuvart, munkát a község székely lakossága felekezeti különbség nélkül nagy buzgósággal ajánlott meg és végez a már telő alatt lévő, az egész községet uraló kultúrház építéséhez.

Az erdélyi egyházaknak december 31-ig igazolniuk kell vagyonuk eredetét. Különös rendeletet küldött Lepadatu vallásügyi miniszter az erdélyi egyházaknak. A miniszter felszólítja az összes egyházakat, hogy terjesszenek fel legkésőbb december 31-ig részletes kimutatást a minisztériumba és igazolják az összes egyházi vagyontárgyak eredetét. A miniszter kívánságának teljesítése óriási munkát ró az egyházakra, mert minden községnek külön kimutatást kell készítenie, mikor szereztek az egyházak a község területén lévő ingatlanokat, földet, szőlőt, házakat és a többi. A katolikus egyház még a középkorban szerezte birtokai nagy részét és az adományozási okiratok az évszázadok folyamán természetesen elvesztek. A protestáns egyházak vagyonának jelentős része a reformáció utáni időből származik, amikor erdélyi főurak saját birtokaikból adtak területet templomok, paplakok vagy iskolák számára s ezeket az okiratokat sem lehet most már felkutatni. Az erdélyi kisebbségi sajtó nagy aggodalommal várja, mi a célja tulajdonképpen a miniszternek ezzel a rendelettel s attól tart, hogy új támadás éri valamilyen nem várt oldalról a nemzeti kisebbségeket.

A vegyesházasságok kérdésében az amerikai „Magyar Egyház“ egyházközségei álláspontjáról a következőket közli: „Csakis olyan párokat fogadunk el esketésre, amelyek összes születendő gyermekeitet írásban a magyar református vallásnak ígéri el. Azokat a hűveinket, akik másutt kötnek házasságot és gyermekeiket más felekezetnek ígéri el, kiközösítjük egyházunk közösségéből és ezt a ténnyel a templomban a gyülekezetnek is kihirdetjük. Régi és jólismert rendje ez egyházközségünknek, de újabbannan annyian feledkeztek meg róla, hogy helyénvalónak látták ezt itt is megemlíteni. A vegyesházasságok kérdése miatt az egész világ keresztényisége lángokban ég. Bármennyire kényelmesebb volna is ennek a harcnak a tűzvonalából kiharadni, mi mégis a tűzvonalban maradunk és vállaljuk a hitünkért és egyházunk jövőjéért való elkerülhetetlen harcot. Ha kell, a hitük és egyházuk iránti köteles hűségéről megelégedező hűveinkkel, fiainkkal és lányainkkal szemben is. Emberek rokonszenvéért, valamint a magunk személyes kényelméért nem vagyunk hajlandók a mult szent örökségét és a jövőndő drága ígértét eljátszani. A vegyesházasságokra mi senkit sem buzdítunk, sőt inkább mindenkit óvunk tőlük, ha azonban valaki mégis keresi azokat, akkor legyen tisztában annak összes egyházi következményeivel.“

Az erdélyi magyar iskolákban a hittantól ólálul kell tanítani. A marosvásárhelyi református kollégium igazgató-

jához kultuszminiszteri rendelet érkezett, amely általánosságban kimondja, hogy a kisebbségi tanintézetekben a hittant kizárólag oláh nyelven szabad tanítani. Ez az újabb és az előbbieknél még sérelmesebb rendelkezés Erdély egész magyarsága körében igen nagy megütközést keltett.

Hajléktalanok otthona épült Kassán a múlt évben húsz gyermek számára, melyet folyó évi július 1-én szenteltek fel. Az otthon, mely Bethesda nevet visel, önkéntes adományokból építette fel a helybeli leánykör és bibliakör. Az imádságot meghallgató Isten hatalmának élő bizonyossága ez a csinos emeletes épület: az építetők ugyanis nem gyűjtöttek, adományt nem kértek, viszont adósságot sem csináltak, de buzgón imádkoztak.

A prágai statisztikai hivatal közzétette a csehszlovákiai iskolákról szóló adatait. 289 középiskola közül 199 csehszlovák, 80 német, 5 magyar, 4 kárpátaljai orosz és 1 lengyel. Egy-egy osztályban a tanulók száma: a csehszlovák iskolákban 34,4, a németeknél 32,1, a kárpátaljai oroszoknál 31,5, a lengyeleknél 35,5 s a magyar iskolákban 41,2%. Az aránytalanság nyilvánvaló. Sok megszentelt magyar érték fog még nyomtalanul eltűnni kezük alatt.

Az osztrák protestánsok helyzete egyre súlyosabb. Jellemző erre egy a bécsi rádióban elhangzott előadás, melyben többek közt ezt mondotta az előadó: „Az új Ausztria, erről kezeskedik az új katolikus kormány, mindenestől katolikus Ausztria lesz.“ Egy róm. kat. tisztviselőt, mikor evangélikus iskolába akarta beírni gyermekét, felebbvalói óvtak e lépéstől, mert ebben államellenes magatartást látnának. Viszont protestáns gyermekek vallását, a fennálló törvények ellenére, római katolikusok írnak át. Az egyik esperesi jelentés mégis arról számol be, hogy az úrvacsorázók száma az összlélekszám 48,2%-a az egyházmegyében. Ugyanott az önkéntes adományok összege 2864,89 sillinggel haladta meg az előző évi adományok összegét.

Magyar előadások a Protestáns Világszövetség gyűlésén. A hollandiai Hemmen-ben tartotta ezévi gyűlését a Protestáns Világszövetség, kapcsolatban a Belmisszió és Diakónia Nemzetközi Szövetségének összejövetelével, Dr. Slotemaker de Bruine holland miniszter, egyetemi tanár elnökölte között. Tizenkilenc állam protestánsainak képviselői között a magyar egyházak részéről Dr. Csíkés Sándor debreceni és Dr. báró Podmaniczky Pál soproni teológiai tanár vettek részt. A vegyesházasságok kérdésének megbeszélésénél nagy érdeklődést keltett Dr. Raffay Sándor evangélikus püspök írásban beküldött referátuma. Behatóan foglalkoztak az állam problémájával az evangélium szempontjából: francia, holland, német, angol, lett, olasz és más szónokok sorában Dr. Csíkés Sándor a magyar protestáns államférfiakról beszélt.

A reformátusok nemzetközi kongresszusának második ülése október 23–26. napjain lesz Amsterdamban. Az első nemzetközi összejövetel 1932-ben Londonban volt. A kongresszus a különféle nemzeti egyházak hitvallásai alapján áll éspedig elfogadja a westminsteri, a La Rochelli, a belga hitvallásokat, az angol egyház 39 artikulátusát, a Heidelbergi Kátét és a dordrehti kánonokat.

Hollandiában június 29-én ünnepelték a holland bibliatársulat 120 éves jubileumát. Ezen a napon az egész országban gyűjtést rendeztek a bibliatársulat számadási hiányának a fedezésére. A társaság a bibliát holland nyelven, az evangéliumot pedig a holland gyarmatok különböző népeinek nyelvén is terjeszti. Székhelye Amsterdamban van. Az 1932. évben 128,430 kötetet hozott forgalomba, ebből 29,818 darabot Keletindióban.

A francia reformátusok 1935-ben nagyszabású ünnepélyt rendeznek abból az alkalomból, hogy Kálvin 1535 augusztusában írta meg Institutiója előszavát, melyben a főművét I. Ferenc francia királynak ajánlotta. Ebből az alkalomból a világ legnagyobb könyvtára, a párizsi Nemzeti Könyvtár március közepétől április közepéig kiállítást rendez Kálvin és a francia reformáció címen. A Nemzeti Könyvtárt e munkájában teljes erővel támogatja a Francia Protestáns Történelmi Társulat, melynek múzeuma és könyvtára egyike a hasonló célú gyűjtemények legteljesebbikének. — A kiállításon kívül kongresszus is lesz, melyen francia és külföldi tudósok és írók fognak előadást tartani Kálvinról, a kálvini irányú reformációról.

A Brit és Külföldi Bibliatársulat 130. közgyűlése májusban volt Londonban. A Társulat fennállása óta 435 millió Bibliát nyomtatott ki 24 millió font költséggel. Az elmúlt évben 678 nyelven 10.933,203 darab Bibliát hoztak forgalomba. Az elmúlt évben 315,733 darabmal több Biblia került forgalomba, mint az előző esztendőben. Európában kevesebb volt a forgalom 104,000-rel, Magyarországon 5400 példánnyal több, de India, Ceylon, Japán, Perzsia és az afrikai országok lakossága többet érdeklődött a szent könyv iránt, mint a múlt évben. Felbecsülhetetlen ennek a Társulatnak a munkája, amikor a Biblia hozzá közel minden néphez a teremtő, fenntartó, gondviselő és megváltó Istent. A Biblia munkája az örökkévalóság számára hoz gyümölcsöt Isten dicsőségére és az egész emberiség üdvére.

A svéd parlamentben nemrégiben törvényjavaslatot nyújtottak be a középiskolai hitoktatás heti óráinak felemlése tárgyában.

A newyorki siketnémák részére külön templomban jelbeszéddel folyik az istentisztelet, teljes liturgiával. A lelkipásztor, aki maga is siketnéma, a legnagyobb csendben ujjjaival mutatja a prédikációt. A siketnémák rendszeres felügyelése 1852-ben indult meg. Ekkor épült első templomuk is. Ma már ebben a szolgálatban 16 képzett vezető áll.

A mohamedán misszió elismerését mutatja, hogy az Indiában élő muslimek számára alapított aligarhi egyetem költségeit az egyesült provinciák kormánya fogja fedezni. Eddig adományokból tartotta fenn magát.

Délafrikai reformátusok Budapesten. A délafrikai holland (búr) református C. E. keresztyén szövetségeknek ötven tagja augusztus hó első felében meglátogatta hazánkat s több napot töltöttek Budapesten. Augusztus 8-án a Bethánia Egyesület helyiségében szeretetvendégség volt a vendégek tiszteletére, melyen azok közül többen ismertették a búrok egyházi életét. Elmondották, hogy a búrok közt a C. E. mozgalomnak körülbelül 10,000 felnőtt és 26,000 gyermek a tagja. „Az aloe-fa — mondotta az egyik előadó — amint nő, alsó leveleit elhullatja: azt kívánom, hogy a magyarral C. E. mozgalom tagjai is egyre növekedjenek a kegyelemben s egyúttal mindig többet vessenek le az ő-ember tulajdonságaiból.“ — A búr vendégek vezetője de Waal, a szigorú református egyház lelkésze, aug. 12-én a budapest-józsefvárosi református templomban hirdette építő erővel az ígét, Dr. Szabó Aladár lelkész tolmácsolásával.

Háztartási és továbbképző-tanfolyam megnyílik szeptember havában a Luther-Szövetség védnöksége alatt, az ev. leánygimnázium épületében IV. ker., Veres Pálné-utca 36. sz.

Ma, amikor a nőknek a kenyérkereső pályákon való elhelyezkedése mindig nezebbé válik, igen fontos és szükséges, hogy az iskolájukat bevégezték és az életbe kilépő leányifjúságot visszavezessük eredeti hivatásához. Felébredessük bennük az otthon iránti szeretetet, felelősségérzetet és céltudatoson reá neveljük a családi életre. Hogy korunk túlmóderne, felületes asszonytipusától eltérő, nemes, józangdolkodású, női hivatása magasztán álló, szigorúan keresztyén erkölcsi alapon élő, családjáért örömmel dolgozni tudó, a pénz, anyag, idő és erő helyes felhasználásához értő, művelt és sokoldalú háziasszonyokká váljanak.

A növendékek szakszerű vezetés mellett a modern nyelvek és az általános műveltséghez szükséges elméleti ismereteken kívül a *józsefben, kézimunkában, fehérmű és felsőruha varrásban*, valamint a csecsemő és gyermekgondozás, illetve a gyermeknevelésben is gyakorlati kiképzést nyernek, hogy úgy a háziasszonyi, mint a feleség és anya szent hivatását is híven betölthessék.

A tanfolyam egyéves, illetve háromhónapos.

Felvilágosítás személyesen (d. e. 10–12, d. u. 2–5 óráig), vagy írásban (válaszbélyeg küldendő). — Budapest, IV., Veres Pálné-utca 36. Telefon: 841–31.

Ha hirdetőinknél vásárol szíveskedjék a lapunkban megjelent hirdetésre hivatkozni.

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2823—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli nagytiszteletű presbiteriumokhoz.

Tudomásulvétel és alkalmazkodás céljából közlöm, hogy a református Egyetemes Konvent elnöki tanácsa Budapesten, 1934. évi augusztus hó 13. napján tartott ülésében 3. szám alatt a következő határozatot hozta: „Az egyházi adónak a többi közadóval való együttes kezelése esetén az egyes egyháztagok egyházi adóhátralékát — az egyházközségi választói névjegyzék összeállításához — az egyházi I. tc. 30. §-ának 4. bekezdése értelmében az Egyetemes Konvent utasítása szerint kell megállapítani.

Az ezirányban szükséges sürgős intézkedés megtételére az Egyetemes Konvent 1934. április 18-án hozott 308. számú határozatával az elnöki tanácsnak adott felhatalmazást.

Az Egyetemes Konvent elnöki tanácsa a 308—1934. sz. konventi határozatban foglalt felhatalmazás alapján ideiglenes hatállyal, vagyis az Egyetemes Konvent eltérő rendelkezéséig kimondja, hogy az egyházközségi választói névjegyzék összeállításához az egyes egyháztagok egyházi adóhátralékát, az egyházi adónak a többi közadóval való együttes kezelése esetén, következőleg kell megállapítani:

1. Mindenekelőtt meg kell a községnél vezetett adó-főkönyvi számla adatai alapján állapítani, hogy az adózónak a névjegyzék összeállításakor, ami szeptember vagy október hó folyamán történhetik, mennyi az együttesen kezelt közadó-tartozása a III. negyedév végéig, szeptember 30-ig számítva.

2. Akinek a névjegyzék készítésekor összes már esedékessé vált közadótartozása, amiben az egyházi adó is benne van, nem több a folyó évre kivetett összes közadók háromnegyed részénél, azt a névjegyzékbe fel kell minden további nélkül venni, mert az adózónak ez esetben az előző évről nincs adóhátraléka.

3. A többi adózónál, tehát azoknál, akiknek fennálló adótartozásuk összege meghaladja a folyó évre kivetett összes közadók összegének háromnegyed részét, a névjegyzék készítésének idején fennálló adótartozásból le kell vonni a folyó év első háromnegyedére kivetett, együttesen kezelt közadók összegét. A maradék adja az előző évi adóhátralékot.

Ha ez a maradék több, mint az előző évi kivetés fele, úgy az adózót nem lehet felvenni a névjegyzékbe, ha kevesebb, mint a fele, vagy éppen a fele, úgy fel kell venni.

4. Például: Ha az adózó együttesen kezelt adója az 1933. évre 100 P-ben, az 1934. évre 60 P-ben állapított meg s 1934. szeptember 10-én 96 P adótartozása van, úgy nem lehet felvenni a névjegyzékbe, mert a 96 P adótartozásból 45 P a folyó évi és 51 P az előző évi adó, ez az 51 P pedig több az 1933. évi kivetés (100 P) felénél.

Ha ugyanez az adózó 1934. szeptember 10-én csak 94 P adóval tartozik, úgy a névjegyzékbe fel kell venni, mert a hátralékból a folyó év első háromnegyedére 45 P esik s csak 49 P az előző évre, ez pedig kevesebb az 1933. évi kivetésnek.

Felveendő a névjegyzékbe ez az adózó akkor is, ha 1934. szeptember 10-én tartozása 95 P, mert ebben az esetben 50 P az előző évi adótartozás, vagyis éppen fele az 1933. évi kivetésnek.

Debrecen, 1934. aug. 31.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2988—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli nagytiszteletű missziói előadó és lelkész urakhoz.

A „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen” címen alakult s a m. kir. belügyminiszter támogatásával

működő egyesület elnökségének az Egyetemes Konventhez intézett iratát, amelyben munkájának támogatását kéri, másolatban az egyházkerület lelképásztoraival és missziói előadóival megfelelő eljárás végett közlöm.

Debrecen, 1934. szeptember 12.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Másolat.

I.

A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje Főtiszteletű és Nagyméltóságú Elnökségének, Budapest. Kérvénye a „Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen”-nek (Budapest, IV., Szarka-u. 4.) a bontók iránt. Főtiszteletű és Nagyméltóságú Elnökség! Alulírott Egyesületünk, mint nemzetközi egyezmények alapján a m. kir. belügyminisztérium erkölcsi és anyagi támogatásával működő felhatalmas szerv, azon alázatos kérésével járul Főtiszteletű és Nagyméltóságú Elnökség elé, hogy az alábbiakban tisztelettel előadott kérelmét meghallgatni méltóztassanak. XXV. működési esztendejében lévő Egyesületünk annak idején vállalta az 1904. évi párizsi és 1921. genfi nemzetközi egyezmények alapján a magyar államra, mint szerződő félre hárult feladatok egy részét: a nő- és gyermekkereskedés elleni küzdelmet. Ezen feladataink teljesítése érdekében hasonló irányú egyesületekkel karöltve megszervezte Egyesületünk a budapesti és a vidék 17 nagyobb vasútállomásán, különösen a trianoni határállomásokon a „Pályaudvari missziót”. Fenntartja továbbá „Magdolna és Életvédelmi Otthon”-át, ahol az erkölcsi lejtőre jutott, vagy környezetük által erkölcsükben veszélyeztetett fiatal nőknek nyújt átmeneti otthont és védelmet. Egyéb sokirányú, de itt fel nem sorolt névelési munkát kifejtő szerveink mellett Egyesületünk három évvel ezelőtt megalakította „Erkölesvédelmi Tanács”-át, melynek tagjaul megválasztottuk Dr. Ravasz László püspök úr ömértóságát, de megnyertük közreműködésre Bernát István ömértóságát, a Magyar Kálvin Szövetség elnökét is, annál is inkább, mert fentnevezettek Egyesületünknek is igazgatósági tagjai. Ezen tanács figyelemmel kíséri a magyar társadalom erkölcsi színvonalát veszélyeztető jelenségeket s azok megakadályozására, hatóerejük csökkentésére és a morális színvonal emelése érdekében egy-egy előadás megtartása után az illetékes hatóságoknak konkrét javaslatokat terjeszt be. Egyesületünk fentebb vázolt működésének programját képezte eddig is a preventív névelés, de most a m. kir. belügyminisztérium támogatásával Egyesületünk országosan kiépíteni szándékszik egy oly szervezetet, mely a vidékről a nagyvárosokba felkerülő fiatal, tapasztalatlan nőknek erkölcsi védelmet nyújtana. Körülbelül 30,000-re tehető azon vidéki nők száma, akik szolgálat és munkakeresés céljából a nagyvárosokba évenként felkerülnek. Ezen akciónk keretében megynként, kisebb körzetekben a helyi társadalom szociális érzésű hölgytagjainak részvételével a lelkészkezdő papság, a jegyzői kar, tanítók vezetése mellett helyi bizottságok alakítását vettük tervbe, mely bizottságok Egyesületünk központi irodájának irányítása mellett s az általunk díjtalanul rendelkezésre bocsátott anyag (statisztikai adatok, előadásszövegek stb.) felhasználásával időnként, a nagyvárosokba igyekvő leányoknak, asszonyoknak, szülőknek előadásokat tartanának a szolgálat és munkakeresés módozatairól, a nagyvárosokba reájuk leső számtalan erkölcsi veszedelemlről, a kerítés, csábítás stb. eszközeiről. E munkánk nyomán kiépíteni szándékozunk egy állandó nyilvántartást, melynek segítségével, a vidéki bizottságokkal való egyetértésben, állandó kapcsolatban állva velük, azonnal mód és alkalom adódna közbelépésre veszélyeztetésük esetén. Fenti fokozott névelési akciónk támogatására sikerült megnyerni a m. kir. belügyminisztérium érdeklődését és tervünk iránti támogatásának eredményeképpen a csatolt körlevelet intézte valamennyi vármegye alispánjához. Ezek alapján tisztelettel kérjük a főtiszteletű és nagyméltóságú Elnökséget, hogy céljaink megvalósítása érdekében méltóztassanak a városokban, falvakban működő nagytiszteletű papság jóindulatába ajánlani egyesületünknek ezen új, országosan megszervezendő névelési s egyben nemzeti irányú nemes akcióját, mert minden leányban a leendő magyar anyát akarjuk megvédeni. Tiszteletteljes kérésünket és Egyesületünket a nagyméltó-

ságú Elnökség megértő, magas jóindulatába ajánlva, vagyunk

Budapest, 1934 augusztus 21.

Hazafias mély tisztelettel:

Mók Ferencé s. k.,
h. főtítkár.

Olvashatlan aláírás,
egy. m. tanár,
ügyvez. alelnök.

II.

M. kir. belügyminiszter. Szám: 196, 835—1934. IX. a. Tárgy: Városban elhelyezkedést kereső vidéki nők fokozottabb védelme. *Valamennyi vármegye alipánjának.* A jó erkölcs útjáról letérés veszélyének — tapasztalat szerint — leginkább azok a vidéki nők vannak kitéve, akik nagyobb városokban elhelyezkedést keresnek. Tájékozatlanságuk következtében ugyanis könnyen lelkiismeretlen egyének kezébe kerülnek, akik kecsegtető ajánlataikkal tévútra vezetik és erkölcsi romlásba sodorhatják őket. Nemzeti szempontból is fontos érdek fűződik ahhoz, hogy ezeknek a lélekfűrészeknek üzemeltetői a városokban munkát kereső vidéki nők is már lakóhelyükön megfelelő tájékoztatást kapjanak. Különösen fontos ez olyan községekben, ahonnan nők munkaszerzés céljából nagyobb számban keresik fel a városokat. Az önkormányzati közigazgatási testületek vezetőinek egyik nemes feladata lenne az, hogy a hazafias érzésű helyi társadalom arra alkalmas férfi (lelkész, tanító stb.) és nőtagjait felkérné arra, miszerint a szolgálat és munkakeresés módzatairól a serdülő s felnőtt leányok asszonyok, szülők számára erre alkalmas helyen időnként előadásokat tartsanak. Megjegyzem, hogy a Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen Budapest, IV., Szarka-u. 4. sz., mely a nővédelem terén igen hasznos és eredményes munkát végez, az említett cél érdekében szükséges szervező munkát és előadások tartását elsősorban olyan helyiségben, ahonnan városokba nagyobb számban mennek munkakereső nők — teljesen díjtalanul vállalja. Addig is, amíg ez a fokozott nővédelem a fentebb említett keretben megvalósulhat, szükségesnek tartom, hogy a községi jegyzők — a közérdekű cél érdekében a fővárosban munkát, szolgálatot kereső nőkkel közöljék azoknak a társadalmi egyesületeknek nevét és címét, ahová a munkát kereső nők útbaigazításért, védelemért teljes bizalommal fordulhatnak. Ezek a hasznos tevékenységet folytató társadalmi szervezetek a következők: Magyar Egyesület a Leánykereskedés Ellen (Budapest, IV., Szarka-u. 4.), Katholikus Háziasszonyok Orsz. Szövetsége (Budapest, VIII., Mária-u. 7.), Országos Katholikus Nővédő Egyesület (Budapest, IX., Bokréta-utca 3.), Protestáns Nők Országos Szövetsége (Budapest, IX., Rákos-u. 3.). Felhívom Alispán urat, hogy fentieket késedelem nélkül azzal közölje a községi előljáróságokkal, hogy az említett cél megvalósítása érdekében a szükséges intézkedéseket mielőbb tegyék meg. Egyúttal arra kérem Alispán urat, hogy a cél eredményességét saját hatáskörében is előmozdítani szíveskedjék.

Budapest, 1934 július 19-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Csatóry Béla s. k.,
miniszteri osztályfőnök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2933—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli Presbiteriumokhoz.

Az Egyetemes Konvent 77—1934. szám alatt elrendelte az „Árvanap” tartását s ennek idejéül október első vasárnapját tűzte ki.

Mínthogy ebben az évben ez a vasárnap a Református Nagyhét programjába esik, felhívom a gyülekezeteket, hogy az „Árvanap”-ot ebben az évben október második vasárnapján tartassák meg.

Debrecen, 1934 szeptember 11.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2986—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli tanintézetek tekintetes Igazgatóságaihoz.

Tudomásulvétel és alkalmazkodás végett közlöm, hogy Egyetemes Konventünk a *hadiárvák és hadigondozottak iskolai kedvezményeinek* egységes szabályozása tárgyában 156—1934. szám alatt a következő határozatot hozta:

„Egyetemes Konventünk a hadigondozásról szóló 1933. évi VII. tc. nemes célzatát, különösen a törvény 28. § 1., 2. és 3. pontjának a hadiárvák és hadigondozottak iskolai kedvezményére vonatkozó rendelkezéseiben rejlő nagy nemzeti gondolatot a hálatartozás lerovását felkismerve és méltányolva, összes közép- és középfokú iskoláink igazgatóságát a törvényben foglalt rendelkezéseknek a megszabott keretek közötti végrehajtására azzal utasítja, hogy az így kedvezményezett dijaknak rendeltetési céljára fordításától mentesítetnek.”

Debrecen, 1934 szeptember 12.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2919—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli fiúközépiskolák tekintetes Igazgatóságaihoz.

Felhívom a tekintetes Igazgatóság figyelmét a Hivatalos Közlöny 1934 június 15-i számában megjelent 32.000—1934. V. a) 1. és a szept. 1-i számában megjelent 34.000—1934. V. a) 1. sz. VKM. rendeletekre, valamint a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak folyó évi szept. 1-én kelt 32.000—1934. V. a) 1. sz. rendeletével kapcsolatosan közvetlenül leadott „Utasítás”-ra, azzal, hogy ezen rendeletek és utasításokat az egyházi főhatóságom alatt álló kerületbeli fiúközépiskolákra teljes egészükben életbe léptetem.

Utastom azonban az igazgatóságokat és tanári testületeket, hogy az osztályfőnöki órák anyagába mindig vigyék bele és érvényesítsék a kálvinista világnézetet, anélkül, hogy ezzel a másvallásfelekezetek hitéletét és meggyőződését a legkisebb mértékben is sértenék. Az egyes református intézetek, kollégiumok multjának, nemzetünk közművelődésére való fontosságának ismertetése, a helynek és vidéknek esetleges történelmi emlékei, melyek főleg református szempontból fontosak, továbbá mindazon néprajzi elemek, melyek a „magyar vallás” lelkivilágával rokonok vagy éppen azonosak, lényeges elemeit képezhetik az egyes osztályfőnöki óráknak. Az osztályfőnöki órák fő célját: a nevelést, így tudatosan a kálvinista nevelés irányába kell igazítani és megvalósítani.

Tanév vége felé az egyes tanártestületek módszeres értekezleten beszéljék meg a tapasztaltakat és az esetleg szükséges változtatásokat közösen állapítsák meg.

A tanártestület tagjai, az igazgatók látogassák sűrűn az órákat; a középiskolai felügyelőt pedig felhívom, hogy ez órákat hivatalos kiszállásai alkalmából különösen kísérelje figyelemmel.

Debrecen, 1934 szeptember 10.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3018—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli közép- és középfokú iskolák tek. Igazgatóságaihoz.

Tudomásulvétel céljából közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 34.167/1934. V. a) 1. szám alatt kelt leiratával az 1883: XXX. tc. 46. §-ában gyökerező jogánál és kötelességénél fogva az egyházi főhatóságom alá tartozó békési, hajdúnánási, karcagi, kisújszállási és szeghalmi ref. reálgimnáziumokhoz, a debreceni, hajdúböszörményi és

mezőtúri református gimnáziumokhoz, valamint a debreceni református leánygimnáziumhoz Ady Lajos debreceni tanker. kir. főigazgatót, a hódmezővásárhelyi gimnáziumhoz és a hódmezővásárhelyi leánylíceumhoz pedig Dr. Kaufmann György szegedi tankerületi kir. főigazgatót küldötte ki az 1934—35. iskolai évre miniszteri megbízottnak, hogy az állami főfelügyeleti jogot nevében gyakorolja, e tisztében a felekezeti középiskolák meglátogatásáról szóló 4316—1892. sz. rendelettel kibocsátott Utasítás szerint járjon el. Debrecen, 1934 szeptember 14.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3019—1934. szám.

KÖRLEVÉL

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 34.687—1934. V. a) 1. szám alatt hozzám intézett kérésére elrendelem, hogy folyó évi október hó 5-én Madách Imre halálának napján az összes kebelbeli közép- és középfokú tanintézetekben lehetőleg a magyar nyelvi órában, Madách Imréről rövid előadás tartassék.

Debrecen, 1934 szeptember 14.

Dr. Baltazár Dezső,
elnök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK.

Pályázat a berettyóújfalui református polgári leányiskolában 1934 október 1-én nyugdíjazás folytán megüresedő tanári állásra.

Pályázhatnak református vagy evangélikus vallású magyar-német szakos okleveles polgári iskolai nótanárak. Javadalom és lakbér törvényszerű.

Kellően felszerelt s az igazgatótanácshoz intézett kérvényeket szeptember 26-ig kell az intézet igazgatóságához beküldeni.

Az állás október elsején elfoglalandó.

Berettyóújfalú, 1934 szeptember 7.

Igazgatótanács.

A **gyulai** református egyház pályázatot hirdet egy nótanítói állásra, melynek javadalma az egyháztól évi tíz mázsa búza és természetben lakás és a megfelelő államszegély. A kellően felszerelt pályázati kérvények a gyulai református lelkészi hivatalhoz küldendők. Pályázati határidő 1934 szeptember 21. Helyi jelölt van.

Harsányi Pál,

esperes, iskolaszéki elnök.

Konyár református egyháza pályázatot hirdet a megválasztás folytán megüresedett IV. tanítói állásra. Javadalom: lakás, 60%-os helyi hozzájárulás, államszegély. Kötelesség: törvényes, lelkész, kántor szükség szerinti helyettesítése, missziói munkában segédkezés. Pályázati határidő a megjelenéstől számított három hét. Kellően felszerelt kérvények, válaszbélyeggel a lelkészi hivatalhoz küldendők. Helyi jelölt van. Állás azonnal elfoglalandó.

A **nyírtassi** lelkészi állás esere útján való betöltésére pályázatot hirdetek:

Javadalom:

1. Lakás és kert természetben.
2. Föld: 60, azaz Hatvan kat. hold 926 □-öl föld haszonélvezete.
3. Párber terményben a következő módon:
 - a) 300 kat. holdon felül bíró tagos-birtokosok egyenként 180 liter rozs és 60 liter búza;
 - b) 300 kat. holdon alul bíró tagos-birtokosok egyenként 120 liter rozs és 40 liter búza;
 - c) egésztelkesek egyenként 80 liter rozs és 40 liter búza;
 - d) féltelkesek egyenként 60 liter rozs és 40 liter búza;
 - e) kevesebb földdel bírók 30 liter rozs és 20 liter búza.
4. Fapénz:
 - a) egésztelkesek 52 fillér;
 - b) féltelkesek 26 fillér;

- c) kevesebb földdel bírók 12 fillér.
 5. Pénzfizetés:
 - a) okleveles hivatalnokok egyenként 6 K 66 fillér;
 - b) oklevéllel nem bíró hivatalnokok, ispánok, gazd. vezetők egyenként 4 K;
 - c) iparosok, kik segéddel dolgoznak, vagy házzal bírnak, 4 K;
 - d) házatlan iparosok egyenként 2 K;
 - e) házzal bíró zsellérek egyenként 1 K 60 fillér;
 - f) házatlan iparosok, zsellérek egyenként 1 K 06 fillér.
 6. Minden ígás jószággal bíró egyháztag szántásdíj fejében fizet 1 K 32 fillért.
 7. Stóla.
 8. Kongrua 830 K 06 fillér.
- Földbirtok állami adóját az egyház, az ártéradót a lelkész fizeti.

A presbiterium a lelkéssel kötött egyesség szerint az új lelkésznek a pályázók közül való kinevezését a Püspök úrra bízta.

A beruházások megváltási összege (dohánypajta, tanyai cselédlakás stb.) szolgáló lelkész szerint körülbelül 4000 P. Azonban a megkötött egyesség szerint úgy a távozó, mint a kinevezett lelkésznek joga van egy-egy szakértőt kijelölni, kik egy harmadikat elnökül választanak s ennek a szakértő bizottságnak a megváltási összeg megállapítása mindkét félre nézve kötelező. A kinevezett lelkész megváltási összege is hasonló módon állapíttatik meg.

Az állás 1935 január 1. napján elfoglalandó. A kellőképpen okmányolt kérvények Kun Szabó Gyula espereshez, Berkesz, Szabolcs megye, válaszbélyeg melléklésével küldendők, e pályázati hirdetés megjelenésétől számított 21 nap alatt.

Debrecen, 1934 aug. 15.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A **sarkadi** református egyház pályázatot hirdet I. számú tanítói állásra. Javadalom: 25 értékgység és állami fizetés kiegészítés; lakás természetben vagy törvényes lakbér. Kötelességei mindazok, amelyek az E. T. V. tc. 20. §-ban foglaltatnak és orgonistakántor helyettesítése annak betegsége vagy akadályoztatása esetén és énekhar vezetésben segédkezés. Helybeli tanító választása esetén annak helyére választunk. Ezen állás javadalma a természetben lakás vagy lakbér mellett törvényszerű pénzfizetés. Költségholdó általánynál az egyház nem ad. Pályázati határidő okt. 6. Kérvények válaszbélyeggel és a VKM. 69,870—1933. VI. főosztály sz. alatt elrendelt okmányokkal felszerelve: Sarkad, Református Lelkészi Hivatal címre küldendők.

vitész Leelössy Árpád,
református lelkész,
iskolaszéki elnök.

Csere. Egyetemi város közelében lévő nagyobb vidéki városban lakó önálló állami hitoktató lelkész (ahol különböző fiú- és leányközépiskolák vannak) eszerelne lehetőleg Debrecen vidékén, de esetleg más helyen is lévő hitoktató-lelkéssel vagy paróchussal. Ajánlatokat válaszbélyeggel a szerkesztőség továbbít.

TARTALOM:

- vitész Bessenyei Lajos dr.:* Osztályfőnöki óra.
H. K.: A román kultúra és a protestantizmus.
Kósa Béla: Vádak és igazságok a lelkészi továbbképzéssel kapcsolatban.
Kun Szabó Gyula: Válasz a beregi lelkészek válaszára.
Kelemen Gyula: Nyilatkozat.
Árnap.
Tudomány és irodalom.
Hírek az egyházmegyéből.
Gyászrovat.
Különfélék.
Hivatalos értesítések, Pályázatok.
Tartalom.
Hirdetések.

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső : Elég nekem az Isten kegyelme	1.—
— A próbáltatások idejéből	—50
Dr. Bartók György : Forradalom és reformáció	—30
Benke Tibor : A munkásság és a vallás belmissziói szempontból	—60
Czeglédy Emánuel : Baltazár Dezső református püspök életrajza	—50
Dr. Erdős József : A második helvét hitvallás	1.—
Dr. Erdős Károly : Méliusz világító-lámpásának sugarai	—50
Dr. Illyés Endre : A magyar református földművelő nép lelki élete	2.90
Dr. Ince Gábor : Az Úr áldassék ! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira)	7.—
— Esketési beszédek	3.—
— Keresztelési beszédek	3.—
— Temetési beszédek	3.—
— „Az az ember Te vagy !“ (Prédikációk)	2.—
Kroeker—Ferenczy Károly dr. : Világhatalom és Istenországa	3.40
Dr. szentpéteri Kun Ágota : A debreceni református Nagytemplom	1.—
Dr. szentpéteri Kun Béla : Magyar református egyházalkotmány	1.60
Makay Miklós : A gyakorlati keresztyénység világmozgalma	1.80
Dr. Módis László : Rövid bibliai héber nyelvtan	6.—
— Zakariás próféta és könyve	2.80
Dr. Ravasz László : A nemzeti egység lelke	—40
Révész Imre élete	1.—
Dr. Révész Imre : Az Ige fénye (Prédikációk)	1.20
— Kálvin János élete	—30
Szabó Gyula : „Sötétségből világosság ragyogjon !“ (Prédikációk)	1.50
Dr. Szeberényi Lajos Zs. : Marxtól Leninig (A modern pogányság harca a keresztyénység ellen)	3.—
Varga József : Korálkönyv	5.—
Dr. Vasady Béla : A hit misztériuma	7.—

Fenti művek kaphatók :

„MÉLIUSZ“

KÖNYVKERESKEDÉSBEN

DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-UT 26.

Teljes ellátásra elfogadok

két középiskolai tanulót, akik nálam a leggondosabb családi nevelésben és minden tárgyra kiterjedő tanulmányi vezetésben részesülnek.

A tanulmányi előmenetelért felelőséget vállalok.

Kérem a nt. lelkész urakat, hogy e körülményre a tanító urak és érdekelt szülők figyelmét szíves ajánlás mellett felhívni méltóztassanak.

Dr. Varga Jenő, vallástanár

Debrecen, Kollégium.

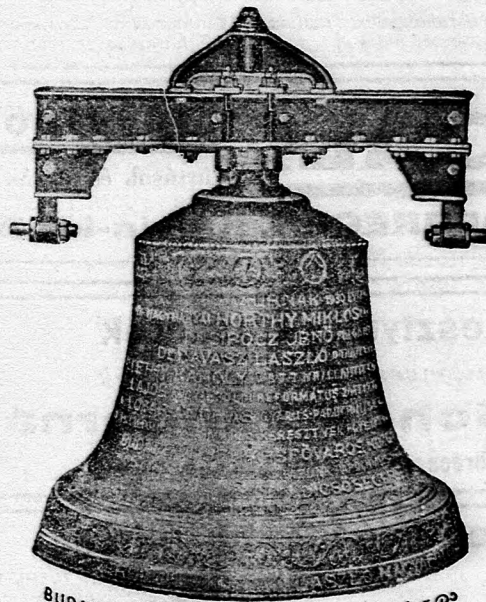
Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPAN-U. 77. SZ.

Telefon : Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELVET D. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓIT FEL.

Előnyös fizetési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesszevári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

Földek, házak, telkek eladása, vétele, bérlete ügyében
forduljon bizalommal
DIENES JÓZSEF O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához, DEBRECEN, Fűvészkert-utca 16. szám.

Ifj. **GYÜRKY SÁNDOR**

Olesó árak! legrégibb papírkereskedése.

Debrecen, Kossuth-u. 11.

Ruha-, télikabát- és felöltőszövetekben
legnagyobb választék és legolesőbb árak

„Posztóház”-ban

Debrecen, Svetits-palota.

Kérjen mintákat!

Telefon: 34-47.

Vigyázzon! Csak szaküzletben vásároljon!

SZENDRŐ SÁNDOR

zongora-, grammofo-, hangszerraktár
DEBRECEN, BATHYÁNY-UTCA 22. SZ.

Zongorahangolás, javítás Tennisz-ülők szakszerű
helyben és vidéken. húrozása és javítása.

GÁLL diákcipői
tartósak és olesók!

DEBRECEN, Kálvin-tér 3.

Keresztyén cég.

Kesztyűk, kötszerek

legelőnyösebben beszerezhetők

Schön Sándornál

Debrecen, Piac-u. 14. Csapó-u. sarok.

Legelegánsabb ruhákat

készít minden idényre,
hozott szövetekből is.

SZABÓ LÁSZLÓ szabómester

DEBRECEN, PIAC-UTCA 42. PANNÓNIA-UDVAR.
(Ezelőtt Széchenyi-utca 1. sz.)

Ízléses szabás!

Kitűnő munka!

Pontos kiszolgálás!

Minden szülő

saját érdekében az 52 éve fennálló testvér-cégnél

Kulcsár Imre Fia

üzletében szerezze be gyermekei papír- és írószer-
szükségletét. Minden vevő ajándékot kap!

BARTOS GÉZA

ezelőtt

Szántó Mór és Társa

DEBRECEN,

Piac-utca 47.

Elsőrangú
kész férfi-,
fiú- és
gyermekruha
üzlete.

*SZOLID,
SZABOTT
ÁRAK.*

**Kályhák, tűzhelyek, zománc-
edények** előnyösen vásárolhatók jótállással

TÓTH GYULA

vasüzletében
DEBRECEN, VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

Jókarban levő,

hordozható harmóniumot

megvételre keresek.

Árajánlatot alábbi címre kérek:

Ref. lelkeszi hivatal. Mezőnegyes.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János vasnagykereskedése
Telefon 6. és 15-48. Debrecen.

Kitűnő lütképesű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zslir-bödönök, disznóölő-kések, húsvágó-gépek.